

GRUNDSKOLE 23. februar 2022

Folkeskoler blander elever bedre end de private

Den blandede skole, hvor børn fra alle lag i samfundet mødes, har over de sidste ti år lidt en hård medfart. I folkeskolen ser kurven dog ud til at være knækket i de seneste år, mens privatskolerne i stigende grad bliver for den ene eller den anden del af samfundet. I dag er det 29 pct. af folkeskolerne, der er blandede, mens der for de private skoler blot er tale om 22 pct.

Kontakt

Chefanalytiker

Sune Caspersen

📞 26 20 02 28

✉️ sc@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

ANALYSE

Udarbejdet af

Sune Caspersen

Chefanalytiker

Mette Weber

Stud.polit.

Hovedkonklusioner

- Når en skole har omtrent lige mange elever fra alle indkomstlag, kategoriseres den som blandet. Det er tilfældet for 27 pct. af grundskolerne i landet.
- Offentlige skoler, altså folkeskolen, er i højere grad blandet end private skoler. Det er 29 pct. af folkeskolerne, der er blandede, mens andelen blot er 22 pct. blandt de private skoler, der også omfatter friskoler.
- For bare ti år siden var der langt flere blandede skoler. Fire ud af ti skoler var dengang blandede. Udviklingen sætter altså sine tydelige spor i de skoler, vores børn går i.
- Der er særligt få blandede skoler i kommuner nord for København som Gentofte, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Hørsholm, Allerød og Egedal. Det var dog også tilfældet for ti år siden.

Stigende opdeling mellem velhavende og mindrebemidlede familier på tværs af landet sætter sine tydelige spor i de skoler, vores børn går i. Den blandede skole, hvor børn fra alle lag i samfundet mødes, har over de sidste ti år lidt en hård medfart. I folkeskolen ser kurven dog ud til at være knækket i de seneste år, mens privatskolerne i stigende grad bliver for den ene eller den anden del af samfundet.

En blandet skole er i denne analyse defineret som en skole, hvor der er en nogenlunde ligelig fordeling af elever fra alle indkomstlag i samfundet. Først er eleverne i alle landets grundskoler opdelt i fem lige store grupper ud fra forældrenes indkomst. En skole tæller som en "blandet skole", når den har mellem 10 og 30 pct. af eleverne i hver af de fem indkomstgrupper. Fokus er dermed alene på indkomsten. Datagrundlag og metode er beskrevet yderligere i boksen til sidst i analysen.

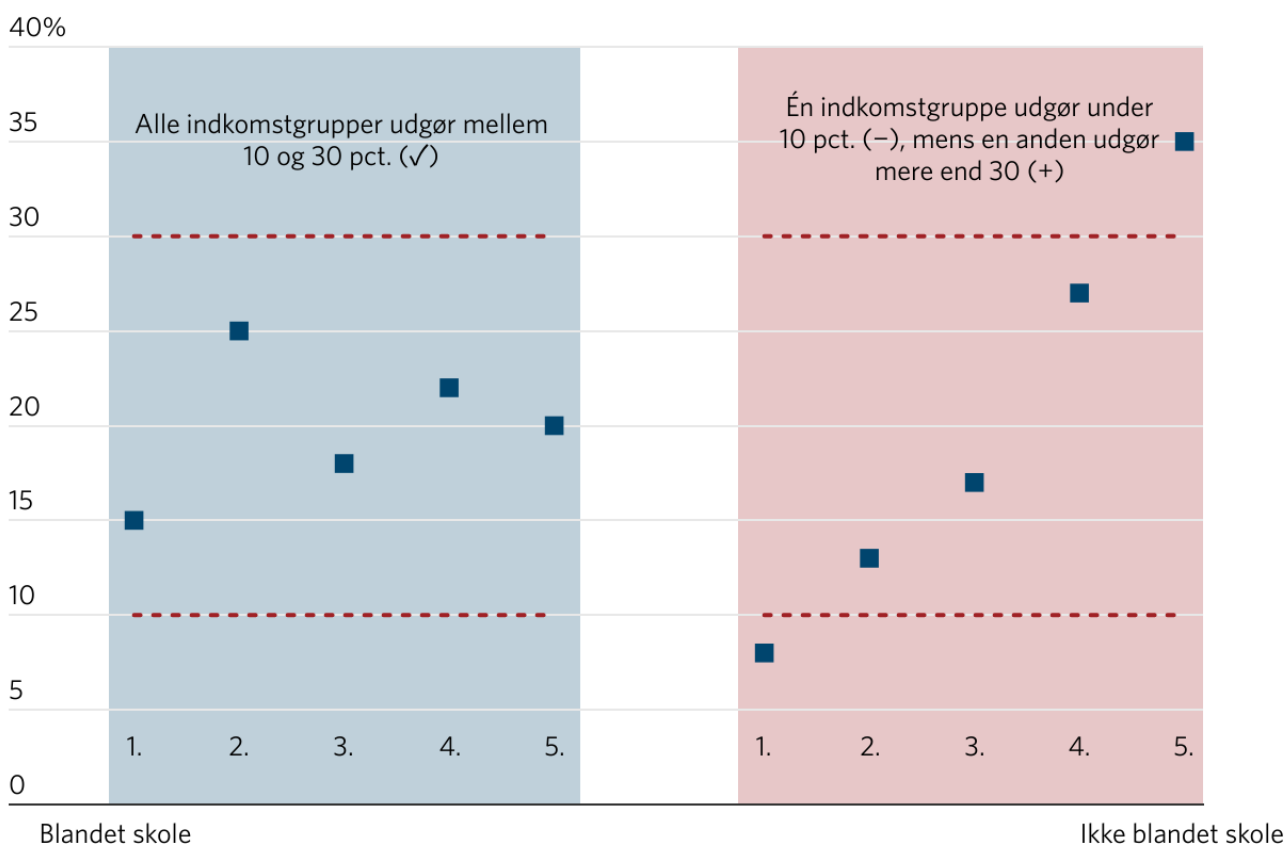
I Figur 1 er illustreret, hvordan kriteriet for, om en skole er blandet, fungerer. I venstre side af figuren skraveret med blå, er andelen for alle fem indkomstgrupper mellem 10 og 30 pct. Der er derfor tale om en blandet skole.

I højre side af figuren skraveret med rød, er andelen under 10 pct. for 1. kvintil, hvilket vil sige de 20 pct. af eleverne med de fattigste forældre. Desuden er andelen over 30 pct. for 5. kvintil, hvilket er de 20 pct. af eleverne med de rigeste forældre. Skolen er dermed ikke blandet, da der er indkomstgrupper, der afviger fra kriteriet.

FIGUR 1

På en blandet skole er alle indkomstgrupper velrepræsenteret

Illustrationen viser et eksempel på indkomstgruppernes fordeling på en blandet skole og en skole, der ikke er indkomstblandet.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Færre skoler er blandede i dag end for ti år siden

For ti år siden var det fire ud af ti grundskoler, der var blandede, mens andelen er faldet til 27 pct. i dag, altså lidt mere end hver fjerde skole. Det fremgår af Figur 2.

Andelen af blandede skoler er faldet mest for de private skoler. Privatskolerne, som også omfatter friskoler, er i dag markant mindre blandede end de offentlige skoler, altså folkeskolen. For privatskoler er

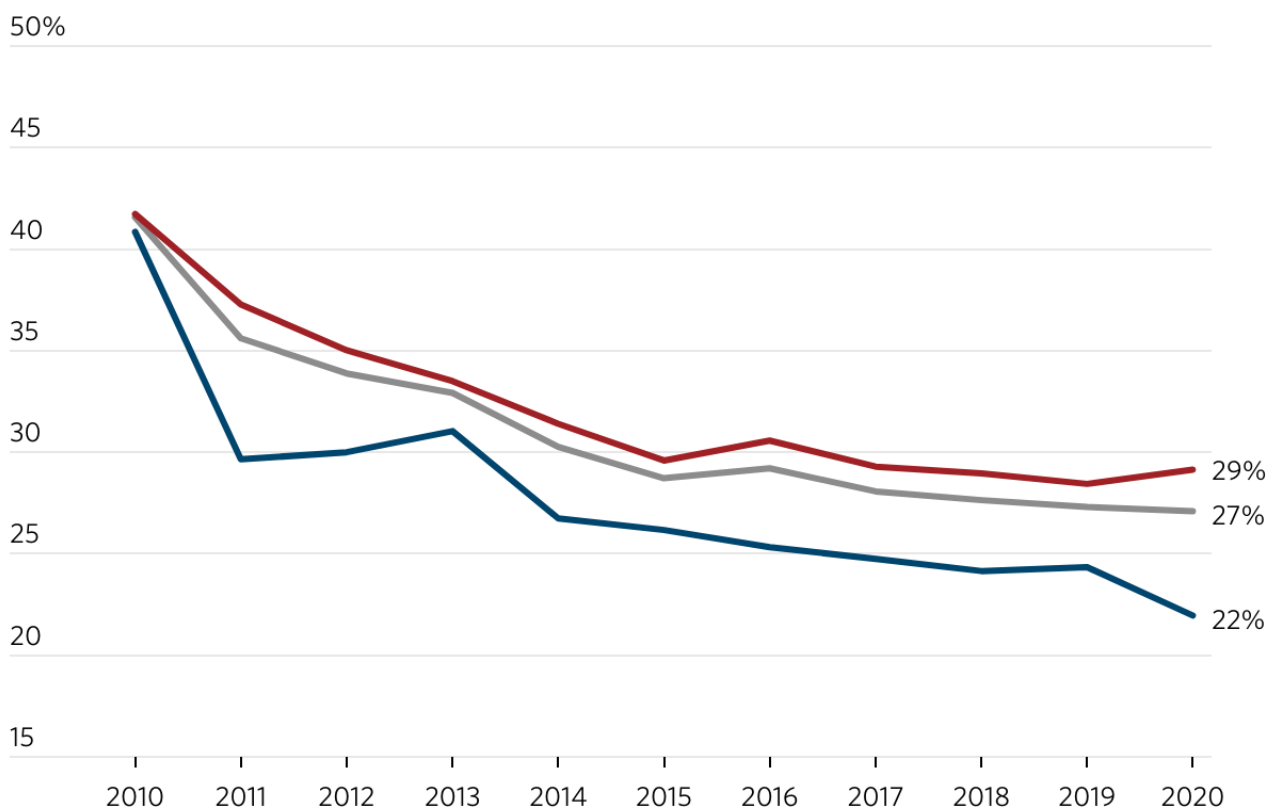
det blot 22 pct., der er blandede, mens andelen for de offentlige skoler er 29 pct.

FIGUR 2

Andelen af blandede skoler er faldet i perioden 2010-2020

Figuren viser, hvordan andelen af blandede skoler har udviklet sig år for år opdelt på ejerforhold.

— I alt — Privatskoler — Offentlige skoler

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Udviklingen i det seneste år har forstærket forskellen i omfanget af blandede skoler mellem de private og de offentlige skoler. For privatskoler er andelen nemlig faldet, mens der for de offentlige skoler er sket en mindre stigning.

Forskellene mellem private og offentlige skoler stikker dog dybere. For hver skole er det opgjort, om den har en blandet elevsammensætning - og hvis ikke, hvor skævheden opstår. Altså om der er tale om en overvægt af elever fra familier i de øverste indkomslag eller modsat de nederste eller noget tredje.

Figur 3 viser fordelingen af henholdsvis offentligt ejede og privatejede skoler. Hver anden privatskole har en overvægt af elever fra familier med de største indkomster. Som nævnt ovenfor har blot 22 pct. af privatskolerne en blandet elevsammensætning. Derudover er det hver femte privatejede skole, der har en overvægt af elever i bunden af indkomstfordelingen.

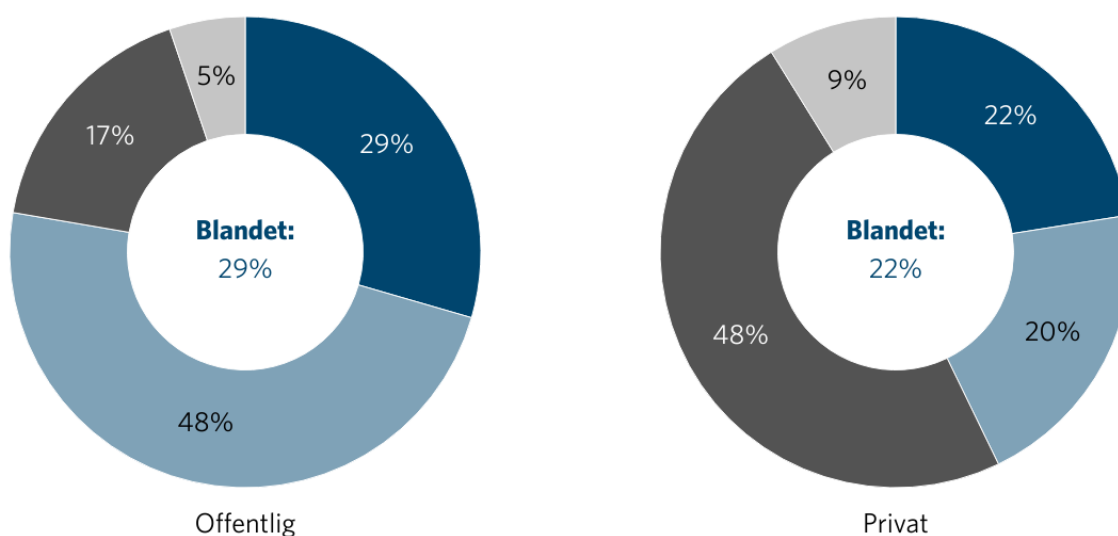
For de offentligt ejede skoler, folkeskolerne, er billedet vendt på hovedet. Hver anden folkeskole har nemlig en overvægt af elever fra familier med de laveste indkomster. Dertil udgør de blandede folkeskoler en større andel, nemlig 29 pct. Det er kun omkring hver sjette folkeskole, der har en overvægt af elever i toppen af indkomstfordelingen.

FIGUR 3

Hver anden privatskole har overvægt i toppen, mens hver anden folkeskole har overvægt i bunden

Figuren viser, hvor stor en andel af henholdsvis offentlige og private skoler, der er blandede eller har en overvægt af elever fra top eller bund.

■ Blandet ■ Overvægt i bunden ■ Overvægt i toppen ■ Øvrige

Anm.: Opgjort for skoleåret 2020/2021 på baggrund af 2019-indkomstdata. *Overvægt i bunden* omfatter skoler med en overrepræsentation af elever i 1. kvartil eller en underrepræsentation af elever i 5. kvartil. *Overvægt i toppen* angiver modsat de skoler med en overrepræsentation i 5. kvartil eller en underrepræsentation i 1. kvartil. *Øvrige* dækker de resterende tilfælde, hvor en skole ikke er blandet, fx ved en over- eller underrepræsentation i de midterste indkomstgrupper.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Meget få blandede skoler nord for København

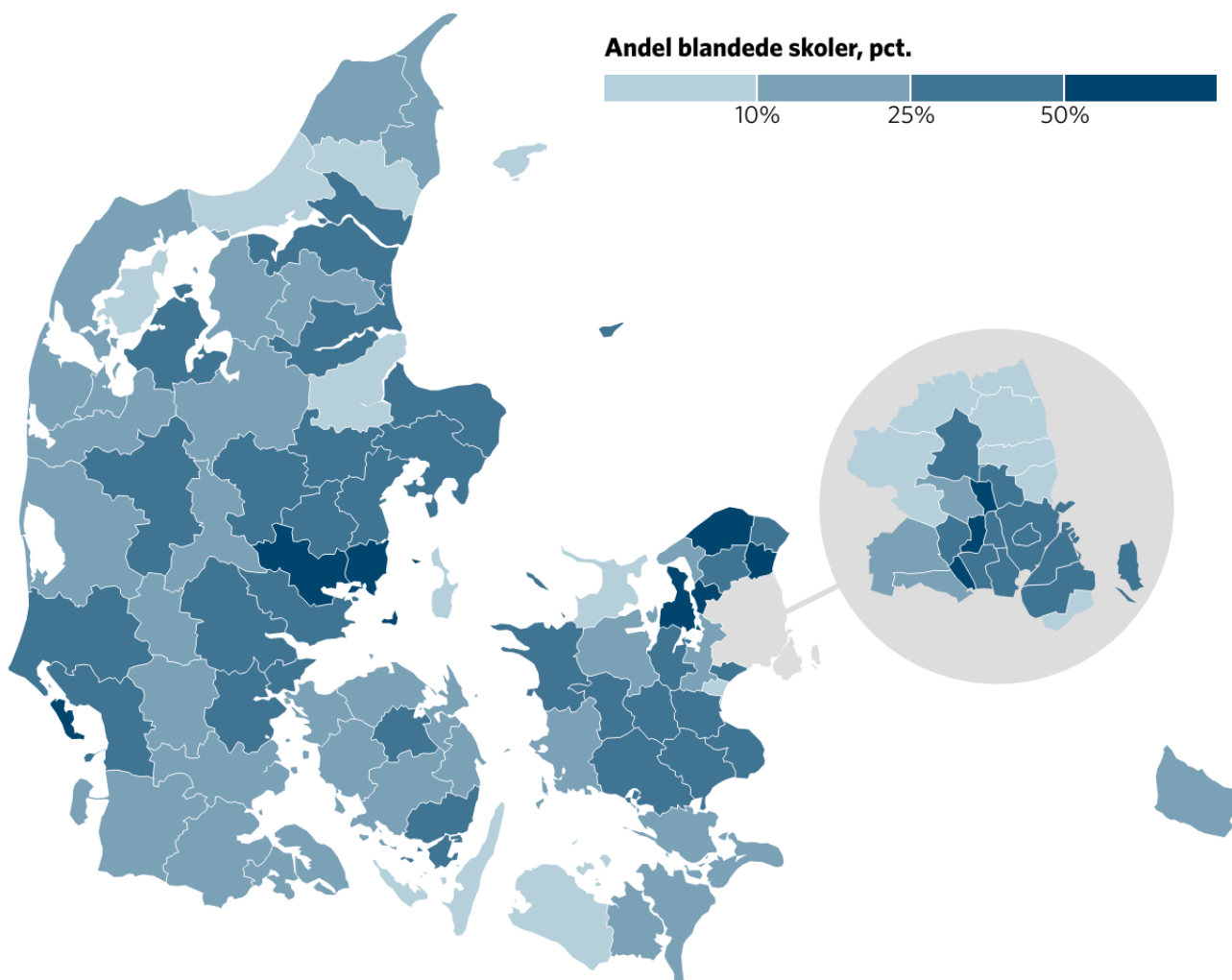
Der er store kommunale forskelle i omfanget af blandede skoler. I nogle kommuner er over halvdelen af grundskolerne blandede, mens der i andre kommuner ingen blandede skoler er. Det viser Figur 4, hvor andelen af skoler, der er blandede i hver kommune, fremgår. I de lyseblå kommuner er der meget få eller ingen blandede skoler, mens det er over halvdelen af skolerne, der er blandede i de mørkeblå kommuner.

Det er kun i få kommuner, hvor over halvdelen af skolerne er blandede. Omkring København er det kommunerne Herlev, Glostrup og Vallensbæk. I Nordsjælland er det kommunerne Fredensborg, Gribskov og Frederikssund. Uden for Københavnsområdet er der kun tre kommuner, hvor over halvdelen af skolerne er blandede. Det er Horsens, Odder og Fanø.

Der er særligt få blandede skoler i kommuner nord for København som Gentofte, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Hørsholm, Allerød og Egedal. Også Dragør og Solrød kommuner samt Odsherred, Lolland og Langeland lægger sig helt i bund. Derudover er der en række kommuner i de øvrige dele af landet, hvor der ligeledes er relativt få eller ingen blandede skoler.

Langt færre blandede skoler i 2020

Kortet viser andelen af blandede skoler i hver kommune i 2020. I alt var 27 pct. af landets skoler blandede i 2020.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Landkortet med de blandede skoler så helt anderledes ud for ti år siden, da fire ud af ti skoler på landsplan var blandede. Det fremgår af Figur 5, hvor grænseværdierne for farveinddelingen er fastholdt fra det forrige kort. Langt flere kommuner var i den mørkeblå kategori, altså hvor mere end halvdelen af skolerne er blandede.

I hele 38 kommuner var mindst halvdelen af skolerne blandede for ti år siden. I dag er der kun tale om 8 kommuner. I Vest- og Sydsjælland, hvor den blandede skole tidligere var i flertal, er den nu i mindretal.

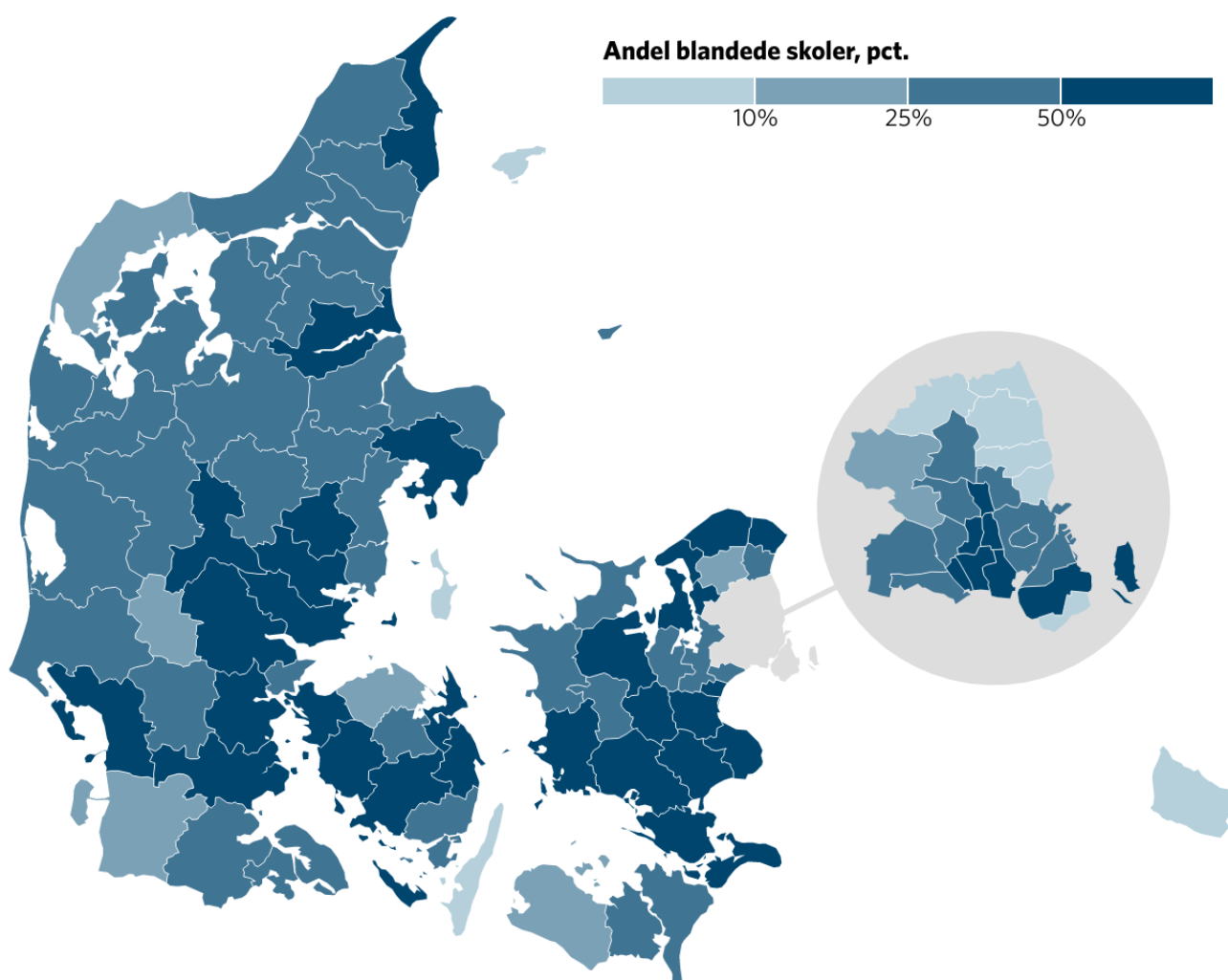
Her er der sket en markant udvikling. Det samme gælder en række kommuner på Fyn. Der er også tale om en stor tilbagegang for den blandede skole i størstedelen af Jylland.

I København og en række omegnskommuner som Gladsaxe, Herlev, Albertslund og Vallensbæk, er der dog sket en positiv udvikling over de seneste ti år. Her er den blandede skoler gået en smule frem. Det samme er tilfældet i en håndfuld kommuner i de øvrige dele af landet.

FIGUR 5

I 2010 var over halvdelen af skolerne blandede i mange kommuner

Kortet viser andelen af blandede skoler i hver kommune i 2010. I alt var 41 pct. af landets grundskoler blandede i 2010.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Tabellen viser for hver af de grundskoler, der indgår i analysen, hvorvidt den kan kategoriseres som blandet. Derudover fremgår for hver skole, om elever fra hver af de fem indkomstgrupper er henholdsvis underrepræsenteret (-), balanceret (✓) eller overrepræsenteret (+). En indkomstgruppe er underrepræsenteret, når den udgør mindre end 10 pct. af eleverne på skolen, mens en indkomstgruppe er overrepræsenteret, når den udgør mere end 30 pct.

Tabellen giver et overblik over, hvilke skoler rundt omkring i landet, der kan kategoriseres som blandede. Den forklarer ligeledes, hvorfor en skole ikke er blandet. Er det de laveste indkomster, der er fraværende, eller de højeste? Er der nogen indkomstgrupper, der er overrepræsenterede og dermed udgør mere end 30 pct. af eleverne?

Vidt forskellig indkomstbaggrund på grundskolerne rundt omkring i landet

Tabellen viser for hver skole, om indkomstgrupperne er overrepræsenteret (+), underrepræsenteret (-) eller falder inden for det krævede interval (✓).

Side 1 af 148

Kommune ▲	Skole	Ejerform	Blandet	20 pct. fattigste	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil	20 pct. rigeste
Albertslund	Egelundskolen	Offentlig	Ja	✓	✓	✓	✓	✓
Albertslund	Albertslund Lille Skole	Privat	Nej	-	✓	✓	✓	+
Albertslund	Herstedøster Skole	Offentlig	Ja	✓	✓	✓	✓	✓
Albertslund	Herstedvester Skole	Offentlig	Nej	+	✓	✓	✓	-
Albertslund	Herstedlund Skole	Offentlig	Nej	+	✓	✓	-	-
Allerød	Blovstrød Skole	Offentlig	Nej	-	-	✓	✓	+
Allerød	Lynge Skole	Offentlig	Nej	-	-	✓	✓	+
Allerød	Kratbjergskolen afd. Engholm	Offentlig	Nej	-	-	✓	+	+
Allerød	Kratbjergskolen afd. Ravnholt	Offentlig	Nej	-	-	✓	✓	+
Allerød	Allerød Privatskole	Privat	Nej	-	-	-	✓	+

Anm.: Opgjort for skoleåret 2020/2021 på baggrund af 2019-indkomstdata. Overrepræsenterede kvintiler angives med +, og underrepræsenterede med -.

Tablet: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Metode: Sådan har vi gjort

Analysen bygger på tal fra Danmarks Statistiks registre og dækker udviklingen fra 2010 til 2020. I analysen indgår elever, der går i 0.-9. klasse opgjort efter sommerferien på en ordinær grundskole. Således indgår privat- og folkeskole, men ikke efterskole og specialskole. Elever over 17 år er ikke medregnet.

Skolerne skal have minimum 100 elever i alt, heraf mindst 10 elever i aldersgruppen 7-12 år, for at indgå i analysen. Dette gøres for at sikre at særlige skoler kun med udskolingen ikke forstyrrer billedet. En skole er defineret som et unikt institutionsnummer.

Den gennemsnitlige indkomst for elevernes forældre opgøres på baggrund af ækvivaleret disponibel indkomst i familien, hvor eleven har bopælsadresse. Familier, der ikke er fuldt skattepligtige, hvor et medlem af familien er død i løbet af året, eller hvor der ikke er tilstrækkelige oplysninger om indkomst, indgår ikke.

Forældre til alle landets skoleelever er opdelt i fem lige store grupper ud fra størrelsen af deres indkomst – dvs. indkomstkventiler. Hver indkomstgruppe udgør dermed 20 pct. på landsplan. For at være en 'blandet skole' skal hver af de fem indkomstgrupper indeholde mellem 10 og 30 pct. af eleverne på skolen. Er én eller flere indkomstgrupper over- eller underrepræsenteret vil skolen være defineret som 'ikke-blandet'.

Indkomstbegrebet i analysen bygger på forældrenes samlede indkomst og skattebetaling i det foregående indkomstår. Det inkluderer løn, indkomstoverførsler, kapitalindkomster mv., opgjort efter skat. Det er den disponible indkomst, der er udgangspunktet for inddelingen i indkomstgrupper. Indkomsten er korrigeret for stordriftsfordele, så indkomsterne kan sammenlignes uanset familiens størrelse (dvs. husstandsækvivaleret).